

№ 20. — 1914

ფ ა ს ი 10 კ.

კვირა, 20 ივლისი.

ჟურნალი „თეატრია ცხოვრება“ დღეიდან ამ წლის ბოლომდე გაგზავნით ჰღირს 3 მ. ფულის წარმოდგენა შეიძლება ნაწილნაწილად. მისამართი: Тифлиси, ред. „Театри да Цховრება“ — Иосифу Имедашვიли.
 ვინც სხვადრი ფული არ შემოუტანია, მომავალი კვირიდან ჟურნალი აღარ გაეკისვანება.

ქართველი მოღვაწე ქალები

ან. თუმ.-წერეთლისა, ეკატერინე გაბაშვილისა და კეკე მესხისა.

1) „მიეცი თ ნიკსა გზა ფართო“, მეთაურა	1
2) სიმღერა სკოლებში, მღვდ. წ. ხუნდაძისა	2
3) რემბრანდტი, ღვ. კიდეასნიძისა	3
4) მეზღვეური, იასკებ იმედაშვილისა	4
5) მე არ მინდა, ღ. ნინაშვილისა	5
6) ვანო მაჩაბელი, მოგონება ვასილ კირვალიძისა	„
7) უღირსი „სამება“ გ. მუხაძისა	3
8) ანტუანის გამარჯვება. Georges De Barry-სა	8
9) ევ. ნინოშვილის [ხსოვნას, თბილისი მუშისა	8
10) ქართველი მოღვაწე ქალები, იასკებ ანთიმოვიძისა	9
11) თავ. ალ. სუმბათაშვილი-იუჯი-ნი, ტიტუ ტაბიძისა	10
12) დედინაცვალი, დრ. ვ მოქმ. ტრ. წამაშვილისა	12
13) ქართველ მწერალთა წერილები—ი. ქავთაძე, ს. მგალობლიშვილისა	14
14) დ. ცხინვალის თეატრი, მამკეთისა	15
15) წერილი ამბები;	16
16) სურათები; შარვი; განცხადებანი	„

თბილისის ქართულ დრამატულ საზოგადოების გამკეობა აცხადებს, რომ მას განზრახული აქვს თეატრთან მოაწოდოს სკეჩების ხელმძღვანელობით

სამხალისო პრესის უკუღმართი

ამიტომ იგი იწვევს ქალთა და გლეხთა, რომელთაც ქართულ სცენაზე მუშაობის სურვილი აქვთ, ჩაუერთდნენ ამ თავიანთი განმეობის კონტროლში. ჩაუერთდნენ ვადა დანიშნული განცხადების დღიდან პირველ სექტემბერამდე. **სწავლა უფასო იქნება.** პირობების გაცემა შეიძლება კონტროლში დღისით 1—3 საათამდე. წერილობითი განცხადება მისამართის ჩვენებთ წარმოადგენილ უნდა იქნეს დრ. საზ. კანტროლში.

შექსპირი ქართულად!

გამოცემა **ივანე მაჩაბლის** თარგმანებისა.

მიიღება ხელისმოწერა ივანე მაჩაბლის მიერ ნათარგმნ **შექსპირის** რვა ტრადიციის გამოცემაზე: (ჰამლეტი, ოტელო, მეფე ლირი, მაკბეტი, იულიოს კეისარი, ანტონიუს და კლეოპატრა, კორიოლანოს და რიჩარდ მესამე).—გამოცემა იქნება ერთ წიგნად და შეიცავს ათასამდე გვერდს, დიდი ფორმატისას. გამოცემას დაერთვის ბიოგრაფიები შექსპირისა და ივანე მაჩაბლისა და მათივე სურათები.—ფასი ხელის მოწერით: 3 მან. შემდეგ ფასი გადღებულ იქნება. ვისთვისაც ერთად ფასის გადახდა სამძიოა.—მათთვის ხელისმოწერა განაწილებულია სამს ვადად: **პირველი შემოსატანი**—1 მან., მეორე—**პირველ ნომერს**—1 მან. და მესამე—1 მან. 7 იანვარს 1915 წელს. წიგნი დარიგდება 1915 წელს თებერვლის განმავლობაში. ხელისმოწერა მიიღება **თბილისში**: ქართვ. შორის წერაკითხვის საზოგადოების გამაერთელებელ მალაზიაში, და გამოცემის საკუთარ ბინაზე (ოლგის ქუჩა, 52) და ქუთაისში მთავარი-წვილისა და ოცხელის წიგნის მალაზიაში.

გამომცემელი კნ. ანასტასია ალექსანდრეს ასული მაჩაბლისა.

№ 20

წლიურად 5 შ., ნაბევარ წლით 3 შ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ქართ. სახ. კანტორაში და კსორაპან“-ს სტამბაში. მისამართი: Тифლის, Грузинский Театр, ред. „Театри და Цховреба“ ლს. იმედაშვილი

ხელ-მოწერული წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთწერილი საპირობისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება ქართ. თეატრის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 6—8 ს., ტელეფონი რედაქციის № 7-95, სტამბისა — 15-41.

№ 20

კ ვ ი რ ბ 20 ი ვ ლ ი ს ი

1914 წ.

13 ივლისი

„მეცით ნიჭსა გზა ფართო“

რწმენისა და სინდისის თავისუფლებისათვის კაცობრიობას იქნება არასოდეს იმდენი სიტყვა, საწერ-კალამი და ქილალი არ დაეხარჯნოს, რაოდენიც ჩვენს დროში, მაგრამ ამავე დროს ადამიანი იქნება არასოდეს ისე შეწურთული არ ყოფილიყოს, როგორც ახლა.

პიროვნება კოლოფში მოამწყვდევს, ახროვნებას საღებები შემოუჭირებს, ყოველი ნაბიჯის გადადგმას სასტიკი მზირი მიუჩინებს, ყოველივე ვიწრო დასურ თვალსაზრისით შემოფარგლავს.

ჯგუფურ-დასური თვალსაზრისით კარჩაკეტილი ცდილობენ ხელოვნებაც თვის კლანჭებში ჩაბლუჯონ. თავისუფალი, მხატვრული შემოქმედება, სულის განმასპეტაკებელი, ახროვნების ამამოძრავებელ ნაწარმოებთა შექმნა შესდება.

ამიტომაც არის ასეთი გასაოცარი მოვლენა: ჰხედავთ უგანათლებულსაც, მუდამ გაზეთის მკითხველს, მაგრამ მაინც ვახვევებულს—გრძნობით მოუხეშავს, ჰუმანიურ გრძნობათ მოკლებულს...

და ეს, უშთავრესად, იმიტომ, რომ მთელი ჩვენი დღევანდელი პრესა ვიწრო, დასურ-ჯგუფური მისწრაფებით ემსახურება, დაქუცმაცებულია და კაცთა გადამიანებაზე—ადამიანთა ამაღლებაზე კი არა ფიქრობს, არამედ მხოლოდ თვის ჯგუფურ ყინთა გამარჯვებაზე, რადაც უნდა დაუჯდეს იგი...

ურთი-ერთის არა საკადრისი დევნა, იდვის სახელით ხშირად თვის ქვენა მისწრაბათა გამოშვებება,—აი რითი ხსინათდება ჩვენის პრესის დიდი უმეტესობა. პრესაში რომ არ იკარგეს ასეთი თარეში, ახლა თეატრს გადასწყდენ და ისე წარმოიდგინეს, თითქო ჩვენ „თავდაზნაურული თეატრი“;

მუშური და ხელ. გეკონდეს. ამ ნიადაგზე გალანძღეს ახალგაზდა რეჟისორი ალ. წუწუნავა, რომელიც ქართ. დრამ. სახ. ვამეყობამ (და არა „თავდაზნაურულმა თეატრმა“) მიიწვია რეჟისორად. აქო და ქართ. დრამ. საზოგადოების დასის წარმოდგენები სათ. აზნ. შენობაში იმართება, ამიტომ გახდა „თავდაზნაურული თეატრი“?

ნუ თუ ამ თეატრში გამართულ ქართულ წარმოდგენების დამსწრე იგივე ქართველი დეოკრატია არ არის? როდის იყო რომ ამ თქვენგან ათვალწუნებულ „თავდაზნაურულ თეატრში“ ხელი შევიშალეს თქვენი რეჟერტუარი შეგებანათ?

და ნუ თუ გასაკიცხია, რომ ნიჭიერი და ხელოვანი რეჟისორი ამ თეატრში მივიდა თვის სასცენო ხელოვნების გასავრცელებლად—ქართველი ხალხის სასამსახუროდ?

არა, ბატონებო, პარტიულობა—პოლიტიკანობა ყველგან და ყველაფერში შეიძლება, ხოლო ხელოვნების სამეფოში კი არა!..

როდესაც საკუთარის ყინით ვატაცებულნი ადამიანნი ისე აიძვლევიყან, რომ ურთი-ერთს აღარ ინლობენ, როდესაც ცხოვრება ჯოჯოხეთად გარდაქცევა და შეუწყვეტელი გმინვა გაისმის აზრით დამონებულ სი-ცოცხლეს მოწყურებულ ადამიანის, ირავლაც მურღვაობლიანობა ვაშეფდება, როდესაც სინდისი მიყუჩდება, თვლი ვეღარას ჰხედავს, ყური ვერ ისმენს და მამხლებელი კი არავინაა, მაშინ ხელოვნება უნდა გამოვიდეს ვაავგულებულ ადამიანთა სამხილებლად და ნათელი გზის მაჩვენებლად...

სად ხარ, სად, მიუდგომელი მხატვარო, ცხოვრების სურათ—დილაოცეში სინამდვილით ჩამომსხველი მწერალო?

მხატვარ-ხელოვანო არ შეგფერის ემონო ვისმეს, ამიცი ნიჭსა გზა ფართო“ და შენი დანიშნულება მარტო მიზან-შეწონილი ქეშმარტების სასამსახურო იყოს...

სიძღერა სკოლებში

„ოქტობრი და ცხოვრების“ მე-18 №-ში წავიკითხე ბ. გ. სუფარელიძის წერილი, რომელიც ეხება ბ. დ. არაუშვილის თხზულებას. ამ სუფარელის წერილმა ბევრი რამ გამახსენა, რაც სრულიად აღსტურებს ბ. სუფარელიძის წერილის შინაარსს. სიძღერა-გალობას რომ დიდი მნიშვნელობა აქვს ერთს ცხოვრებაში საზოგადოებრივ და კერძოდ სკოლებში, ამას ბევრი მტკიცება არ უნდა. სიძღერა და გალობა ქირისი, ლხინის გამომჩქელი და ღვთის სადიდებელი; გედრების გამომსტველი ჰიმნის როგორც ჰიმნ-სმარის ცხოვრებაში სწავრო, ისევე მიუძღვება სწავროს სიძღერა-გალობაც; ვისცხ ეს ასე არა სწავროს, ის ცხოვრების დაუკვირებელი ადამიანია. ტირილი, ამ დროს ზარს მღერის და მით შუქსარებს სტავს; ლხინის დროს სკოლა სიძღერებს მღერის და ამ სასიამოვნო ხმით სტავებს; ღვთის დროს-კი სავსით სავალბოებს გალობას და უერთა სმენის დამატებელი სმებით ადვალენს დღადებს ზედათ. ვთვალ უერთა სმენის ადამიანს, თუ გინდ მას სრულიად გალობის ნიჭად არ ქონდეს, გალობა-სიძღერა უთუოდ ესამოფენებს; ერთ-მხრესაც კი სმირად შეხედებით, როცა მარტო ჩავიჭრებოდა ზისი, ან გზაში მიდის, რადანს დიდინებს. მრავალი მაგალითი წავგვიათხვს, რომ მსუცნის სმენად და მტკბარს უერთა დამტკბობელი სიძღერის სმენით და მით მსუცნობა გაფორება და მსუცნობა. სამწუხროდ ასეთ დიდ მნიშვნელობას და კულტურულ სავანს ჩვენში ძლიან მღერო უერთადებს აქვს მიქცეულია. რა ქნას ბ. არაუშვილმა და გინდ მისთანან ათმა და ოცმა, თუ კი ამ სწავროსადა სავალბობის სიუფრული, თანაგრძობას, სწავროების სიდიდე და მნიშვნელობა არ გარკვევდა? გული გუგუდებს, როდესაც ბ. სუფარელიძის წერილში ბ. არაუშვილის თქმულ სიტყვებს კითხვობთ: ჩემი შედეგები სკოლა სიძღერები, სულ ოცდაექვსი წელია შეტანილი, არ გავრცელებულია (თუმცა ამ გამოცემის შემდეგ ბევრ ათი წელია!). ვის უნდა გავრცელებოდა

სასკოლოდ გამოცემული წიგნები? უთუოდ სასკოლო სკოლის მასწავლებელს, მაგრამ სამწუხროდ ამ უნაწიგნელთა ბანაკში ძლიან იშვიათად შეხვდებით ნოტების მტოდნეს, რომ მათ ნოტებზე დაწერილი სიძღერები სასკოლოდ გამოიყენონ. კიდევაც ეს არის მიზეზი, რომ სასკოლო სიძღერები დაწერილ და უმიძღვროდ აწვიან. რა საშუალება იქნება ამ ნოტების გამოცემულმა წიგნების საზოგადოებამ ამის გავრცელებისთვის საზოგადოდ სკოლებში? განა მარტო დაბეჭდვა და უმიძღვროდ დაწვობა კმარა სხელმძღვანელოსი! თუ კი უნდა ენა გრცელდება სკოლებში, სიძღერები კი რადა უნაწიგნელთა ჩვენს სკოლებისთვის? ვინ და როდის დასწერა ამ სასკოლო სიძღერების სასკოლო სკოლებში მიუცდებულ სწავროებაზე? მაგრამ არ შემიძლია გულწრფელად არ აღვიარო ის, რასაც ვგრძნობ: ჩვენთვის უდავლია და ფას-დაუდებელი დაწვებულია ვ. კ. საზოგადოება ძლიან ცოცხალს ზრუნავს ჩვენს მამა-მამათა ხალხურ გალობა-სიძღერის გავრცელების, ან სულ დაკრევისკან შემობრუნების შესახებ, თითქმის ცლობა-სიძღერა ზედმეტი ბარგი იქონი ქართულთა კულტურულ დარგში. კიდევ კარგი, რომ ამ ორი წიგნის გამოცემა უკისრია.

წელი 1 ივნისიდან ქუთაისის სამრევლო სკოლების მასწავლებელთა კურსები გაახსნა; მიმავიციეს ქართული გალობის მასწავლებლად. საოქტო სკოლების მეთვალყურე მ. დეგ. მამკვირის მითხრა: მასწავლებლები გამოცდათ, გავეთ ორ, ან სამ ჯგუფად (группы), კარგად ნოტების მტოდნე ერთ წიგნში მოვათავსოთ და დანარჩენი კიდევ რაგზო. გამოცდამ გვაჩვენა, რომ 90 კაცში ათიოდე მტკბარს სრულიად ნოტის არ იცნობდა. მე დარწმუნებული ვარ ხინის კურსებზედც ასეთები იქნებოდნენ, თუმცა არ ვიცი იქ სწავლებილ გალობასაც თუ არა. აქ აბუნდა არის ჯგუფთა გალობა-სიძღერის სწავროს საზოგადოებრივში, მამან, როდესაც რუსეთში და სხვაგანც მილიონობით სარევერ გალობა-სიძღერის გასაუმჯობესებლად და გასავრცელებლად კვირან და თვე ძლიან მტოდნად ვითარდა ისე, რომ რუსეთის სხვადასხვა ადგილადან არ მოგვივიდეს მრეისკურანტები: ნოტების ესა და ეს ახალი გამოცემა სასკოლოდცხელით იყიდეთ. იქნის და ეიდვობის კიდევც ბევრი, მაგრამ ქართულ ასეთ გამოცემის კი ქართული განა იეიდა?! ასე, რომდისა მიმდებარი გახლავართ...

შეზრდილიც დღითი ახლა გვეყვს კომპოზიტორ ვალდემარ-მენდელსონი.

საჭიროა ბ. ბ. სახალხო სკოლების მსწავლელებს მიაქციონ ყურადღება სკოლებში სიმღერა-ვალბის გავრცელებას და თანდათანობით ხოტების შესწავლას ვინც არ ადის. სახალხო სიმღერებს ისეავე უნდა შევხვდეთ აქვს ზვეს სკოლებში, როგორც ენას.

მღვ. რ ხუნდაძე

რემბრანტი

(1607—1669 წ.)

ფურცლები.

რემბრანტ ვან რინი

კაცობრიობის მწვერვალნი, რომელთაც, მაგალითად, ეკუთვნის ვიტორ პიუგო საფრანგეთში, წამოგვიყენა არა თუ მარტო მეტროპოლიტანულ საუკუნეში, არამედ მეჩვიდმეტეშიც, და მათ შორის უკუქარაღსაწივით ბრწყინავთ თვის თვალდამყნებელ სინათ-

ლით და ჩრდილავს თანამედროვე პოლანდიელ მხატვართა ბრბოს დიდი გენია რემბრანტისა.

რემბრანტი დაიბადა ლეიდენში, მეწიქელის პარმენ ჰარიტსონ ვან რინის ოჯახში, სადაც გაატარა ბედნიერად და მშვიდად თავის ბავშვობა. აქ ბორბლების ბეხარ გრილის და მდინარის ერთფეროვან სიმღერის სმენაში დაეგზავნა მას ხელოვნების სურვილი, რომელსაც მაშინ მეცნიერებაზე არა ნაკლებ პატივს სცემდნენ. პირველი მასწავლებელი მისი იყო ავგილობრივი ხელოვანი იაკობ ვან ნიკერგი, საშუალო მხატვარი; ამიტომაც საკვირველი არ არის, რომ მის სკოლაში რემბრანტმა შეითვისა მხოლოდ ელემენტარული ტექნიკური ფანდები, სამის წლის შემდეგ ცხარეხელის წლის ქაბუკი რემბრანტი მიეგზავრა ამსტერდამში ლასტმანს, რომელსაც სწამდა მხოლოდ იტალიური ხელოვნება და თავის ჩრდილოეთის ბუნების გამოხატვაში ჰბადავდა მას. სამედიცინო, ლასტმანის ნაძოლდეგმა სტილმა არ იქონია გავლენა შეგირდზე, რომელმაც, სამაგიეროდ, შეისწავლა ოსტატისაგან ქვასა და ლითონზე ქრა. ამი-

თი გათავდა რემბრანტის სწავლა. მხატვარი დაბრუნდა სამშობლო ლეიდენში და მიჰყო ხელი თავისუფალ მუშაობას.

რემბრანტის ქმნილებანი—გადაშლილი წიგნია მისი ცხოვრების გზის უმთავრეს საფეხურების და მხატვართან დახლოვებულ პირთა ჯგუფის. უკანასკნელს შეადგენდნენ: მამა მისი, ლეიდენელი მეწიქელი, მოხუცი, დაბადების თავყვანის მცემელი, დედა, კეთილი და პატიოსანი მეუღლე—სასკია, უძროოდ გამოსაღმებელი წუთის სოფელს, უკანასკნელ დღეების ერთგული და საყვარელი ამხანაგი—ჰენრიკა სტოფელის და, დასასრულ, შვილი მისი, სწული და პოეტური ტიტულის. ამ ძვირფასს ადამიანთა ჯგუფს რომ მიუმატოთ მხატვრისათვის არა ნაკლებ ძვირფასი ბუნება, სრულიად იქნება ნაჩვენები ის. რისადმიც უცემდა რემბრანტს გული. ბუნებას რემბრანტი ხედავს სულ სხვა თვალით, ვიდრე ალორძინების ხანის იტალიელები; ხასიათი მას უჩვენებია სილამაზეს, და ხელოვანი სკდინოვს გადმოგვცეს შ ნაგანი აზრი არა თუ ხაზებში, არამედ სინათლის დახმარებით. საშუალება, რომლის შემწევობით რემბრანტი შეისწავლიდა ბუნებას, ნამეტანი მარტივია: იგი მიუჯდებოდა სარკეს და ყალბით ხელში შეისწავლიდა ადამიანის სახის და სხვა გამომეტყველებას, ეს კი მისთვის ადვილ საქმედ ითვლებოდა, რადგან იგი შესანიშნავი მიმისტი იყო. ჩვენამდის მოაღწია მრავალ მის, დედის და მეუღლის სურათებმა, და ეს ერთის შეხედვით უცნაური მოვლენა აიხსნება იმით, რომ ხელოვანი უცქეროდა თავის თავს და ოჯახს, როგორც უფასო ცოცხალ მოდელებს, რომლებიც ყოველ წუთს მზად არიან გემსახურონ.

რემბრანტის მხატვრობის ტენდენციური მხარე მიუბაძებელია. მახვილს, ბნელზე შესამჩნევს გადასავალს ნათელიდან ბნელზე იგი ღებულობს ისეთ გასაოცარ გზით, რომლის თანასწორი შეიძლება ინახოს მის თანამედროვე ისპანიელ ველასკესში თუ. სანაზოა მისთანაც ის რომ რემბრანტი სცვლის ტენდენციას შინაარსის მიხედვით: ასე, მისი გოზი, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი და მტკიცე მოხუცის თავის ნახატში, ახალგაზრდა ქალის სურათში გარდაიქცევა ნახად და ჩვილად.

რემბრანტი ხატავს ყოველგვარ თემებზე: ისტორიის, დაბადების, ჟანრის და მითოლოგიისაზე, თუმცა დაბადების და ისტორიისაზე უახლოვებს ჟანრს და პორტრეტსა.

ყველაზედ უფრო ცნობილ ნახატად დაბადების თემებზედ ითვლება ჟგარდამოხ-

გარდამოხსნა

სნა. აქ ხელოვანმა გამოსახა ის წუთი, როდესაც იოსებ არიმათიელი შეგირდებთან ერთად მანდილოსნებით მივიდა ჯვართან ქრისტეს გვამის ჩამოსაღებად. სასმ უჭირავს გარდამოხსნილა გვამი, მეოთხე კი ასულა ჯვრის თავზე, ვადაზნექილა თავზე და შევლის, რათა ფრთხილად დაუშვან ზეწარზე დალურჯებული იესო; აქვე გვერდით მდგომი სინედრიონის წარმოამადგენელი ოსმალურ ტანსაცმელში გულ-ცივიდ თვალს ადევნებს მათ; ირგვლივ სიბნელეა; მხოლოდ ქრისტეს გვამია ნათელი და სინათლეს აფრქვევს აქ მყოფთა შეგირდების და მანდილოსნების სახეებს. ესენი, როგორც ტიპებით, ისე ტანსაცმელებით, ჰოლანდიელები არიან. მათ სევდით მოცულ სახეებში გამოხატულია ნამდვილ აღამიანის ენებათა და გრძნობათა მთელი ზღვა; არ არის მათში არავითარი მისტიკა, იდეალიზაცია, ტიტანიზაცია, რასაც ეხედვით მურილიოს, ბოტიჩელის და მიქელ ანჯელოს შემოქმედებაში, და ამ მხრივ რემბრანდტი უახლოვდება მხოლოდ დვითიურს ლეონარდოს. ამ სურათის არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული ნაკლი როდია შედეგი დაუდევნელობის და ისტორიულ და არქეოლოგიურ სიმათილის შეგნებულ უარყოფისა რემბრანდტმა განაცხოველა თანამემამულეთათვის დაბადების გმირნი მითი, რომ გამოსახა იგინი თანამედროვე ჰოლანდიელების სახეებით, და ამ საშუალებით გააუღმის მორწმუნეთ უმეტესი სიყვარული მათდამი.

დავ. კილხანიძე

(დასასრული იქნება)

მ ე ზ დ ვ ა უ რ ი

(ძღუნად კოლა ლ—ქს)

.. ახალ ცხოვრების მეძიებელი თავგამოდებით მიარღვევდა ზღვისა ტალღებს...
 აბობოქრებული ზღვა ნაფოტივით ათამაშებდა მის ტულ ნავსა...

ირგვლივ ქარიშხალი ღმუოდა...
 ყრუ-სახარელი ხმა მოისმოდა...
 მეზღაურო-კი, მით უფრორე განმტკიცებული, ხელმოუშვებლად ამუშავებდა ნავის მოსასმელთ და ტალღით ტალღას ვადალიოდა..

ზღვისა ნაპირას, მყრ ნიადაგზე, დამკვიდრებულნი, შეუტრობელის გამომეტყველებით გასცქეროდნენ უშიშ მეზღვაურს — ტალღათა შორის ბრძოლით მიმქროლავს...

- სულელია, გონ-დაფანტული!
- ძალად ეძლევა უეპველ სიკვდილს!
- აბა თუ ერთი უკუ მოიქცეს!..
- სად მიღის, სადა, ეგ ბედით კრული?!
- განა მიახწვეს საბარლო კიდეს?!

მოისმოდა ზღვისა ნაპირას დამდგართა შორის...

ის-კი წინ ისწრაფოდა... ზღვის გაღალმისკენ მიიღტვოდა...

... უმუხთლა სვემან თავგანწირულსა...
 უცებ ეჯახა უხეში ზვირთი, მიღეწა ნავი და ჩაითრია...

— ოჰ, უბედურო! ეძებდი სიკვდილს და ხომ ჩაინთქე?!

გაისმა ხმა ნიშნის-გების, თან სინანულის ზღვისა ნაპირზე უქმად მდგომთ შორის..

მავრამ, ავგრა, კვლავ ამოტივტივდა ფიცარზე მჯდომი და თავს მოექცა ჰაზობქარ ტალღებს... დამსხვრეულ ნავის ერთსა ფიცარს ჩაბტყევიბია: ფოლადის რწმენით, უშიშარ თვალით, უღრეკის გულით, ვით ქანდაკება მარამილოსი, წინ იტვირება, წინ სიღანც თუმც არა სჩანს არა, მაინც ღრმად სჯერა, რომ იქ იპოვის, რასაც მიელტვის...

ეს არის მისი ხელმოსასმელი...

ბრბო-კი უტნობი, ერთ ადგილს მდგარი, აზრ-გაურკვეველად გასცქერის ზღვაზე შედგარად მიმქროლავს...

და მისი არაა, არა სჯერა-რა!..

...მხოლოდ მძლავრი სტიქიონი უმღერის რწმენით თავგანწირულს დიდების ჰანგსა! .

იოსებ იმედაშვილი

1912 წ. მარტი 23
მეტეხის ციხე.

დ. ს. მახველი

მწიგნობარ-მთარგმნელი და სათვართო მოღვაწე. ამ უამად ავად არის და ქიათურის სამკურნალოში წვეს.

მე არ მინდა

მე არ მინდა მეფე ვიყო, ხელთა მეტყუარს სკიპტრა, ხმალი, არ მსურს ხალხი მუხლს მიდრეკდეს, — მამაცი და არცა მფრთხალი.

მე არ მინდა არც ღმერთობა, რომ მიწოდონ შემოქმედი... არ მსურს, არა, ზევდიანა ვიყო ტანჯვის მშვიდად მხედი.

მე არ მინდა არც სიმდიდრე, მრავალ ოქროთ პატრონობა, არ მსურს ამით შეძენილი — არც მოყვრობა, არცა მტრობა! —

მე მსურს ვიყო ჩემი ერის დოსტაქარი — ქირთ მკურნელი, რომ ცრემლები განვაშორო, მტანჯველი და უშრობელი.

მე მსურს ვიყო ხალხის სულის გამომცნობი მეცნიერი, რომ მათ ფიქრებს შეუთანხმო ჩემი ნათქვამ — დანაწერი;

რომ არა სთქვან: „სულად ლაყბობს; არ შევწენის მგოსანს ესა“, რომ არა სთქვან. „უადგილოდ იმღერა, ან დაიკვნესა“!...

დ. ნინოწმინდელი

ქ. კირენკსი (ციმბირი)

ვანო მაჩაბელი

(მოკონება)

ბევრი რამ დაიწერა ივანე მაჩაბლის შესახებ, ბევრი რამ ითქვა, მაგრამ მისი დეკარავის შევზნელი ისტორია, ჯერ კიდევ გამოურკვეველი დარჩა.

ისეთი პიროვნებანი, როგორც ივანე მაჩაბელი იყო, ცოტანი იბადებიან ჩვენს ბედკრულ ქვეყანაში, და მით უმეტეს გულსაკლავია მისი დეკარავის გამოურკვეველობა. მუდამ თვალწინ მიდგია მისი ნათელი სახე. მწარე ფიქრებით შეპყრობილი ხშირად ჩემ თავს ვეკითხები: ნეტავ რა მოუვიდა ამ ღიღებულ ადამიანს, ვისმა ბოროტმა ხელმა მოუღო ბოლო?.. ასეა თუ ისე, ერთი კი ყველასათვის ცხადია, რომ ივანე მაჩაბელი მსხვერპლი შეიქმნა ჩვენებური დაუნდობელი ბრძოლისა, იმ დროსი, როდესაც სიმართლე კნესოდა, ქართველი დემოკრატიის ხმა სუსტი იყო და ყოველგვარ ქართულ საქმეებს ერთი გაბატონებული წრე განაგებდა ..

ივანე მაჩაბელი გავიციანი 1880 წ. იმ დროს სასტუმრო „ლონდონში“ ვმსახურობდი ხელზე მოსამსახურედ. ამავე წელს (თუ არა ვცდები) ხსენებულ სასტუმროში გორის თავდა-აზნაურთა კრება იყო (შეიძლება ვისმეს სადღილი გაუმართეს, არ მახსოვს). წარმოითქვა სიტყვებიც. ერთი თმაქოჩორა, მშვენიერი ყმაწვილი კაცი მეტად მკაფიოდ და მოხდენილად ლაპარაკობდა. ჩემი სული და გული ამ ყმაწვილმა კაცმა მიიზიდა: ეს იყო ივანე მაჩაბელი. ტალანში (ქარაღორში) გამობრძანდა და მეც გამომელოპარაკა.

— შენ სადღური ხარ?

— რაქველი გახლავარ.

— წერა-კითხვა იცი!

— ვიცი, ბატონო

— გაზეთსა კითხულობ?

— არა.. ისე... ძვირად...

— აი, წაიკითხე! — გადმომცა გაზეთი „დროება“ და მიბძანა: „ჩემთან მოდი ხოლმე, თითო გაზეთი ყოველთვის წაიღე და იკითხე... სხვებსაც წაუკითხე და შეაყვარე გაზეთის კითხვას“ ამის შემდეგ ვანო მაჩაბელს არ შეუწყვეტია ჩემთან გამოლაპარაკება: საღაც კი

შემხედებოდა, შესაფერ დარიგებას მამლევდა ხოლმე. ასეთმა მისმა გულკეთილობამ მეც გა-
მათამაჷა და 1881 წ. წერილი მივწერე, რო-
მელშიაც მადლობას უსცადებდი და თანაცა
ვთხოვდი, „დროება“-ში ჩემი წერილი მოე-
თავსებია, როცა კი მივწერდი. ამ დროს მე
ჩვიდმეტი წლისა ვიყავი, მეგონა, გავნთი
მარტო თავად-აზნაურების საქმეა და გლე-
ხის წერილს გავნთში არ მოათავსებენ მეთ-
ქი. მიუხედავად იმისა, რომ წერილითა ვსთხო-
ვე, მე მაინც პირველი წერილი სხვისი სახე-
ლით გავგზავნიე,—ზედ მოვაწერე: „აზნაური
კონსტანტინე ჯავახრიძე, სასტუმრო „ლონ-
დონი“.

ეს წერილი არ დაიბეჭდა.
სასტუმრო „ლონდონში“ ცხოვრობდა
მატკვარი ზიჩი. მასთან ბევრი ქართველობა დაი-
არებოდა. არ ვიცი, მასთან, თუ სხვასთანა,
ვანო მობრძანდა „ლონდონში“. მე სწო-
რედ კიბეზე შევხდი. მომიალერსა და მკითხა
„კონსტანტინე ჯავახრიძე რო?ელია, დამსახე-
ლოა“.

მე გულწრფელად გამოვუტყდი და მო-
ვასხენე, რომ წერილი ჩემი იყო. ვანომ გაი-
ცინა, ბეჭეზე ხელი დამადგა, შენიშვნა მომცა
და თანაც მიბძანა: „ამ წერილს სიამოვნებით
დაგიბეჭდავ, მხოლოდ შემდეგში ეცადე უფრო
ვარკვევით წერას. აგრეთვე ნამდვილი აშბავი
მომაწოდე ხოლ მე ხელზე მოსამსახურეთა ცხოვ-
რებიდანო“. როდესაც ვანო მელაპარაკებო-
და, სასტუმროს პატრონი ბ. ლეკონტი იქვე
იღდა და ყველაფერს ხედავდა. ჩემ შემდეგ ვა-
ნო მიუბრუნდა ლეკონტს და ლაპარაკი დაუ-
წყაო. იმათ რა ილაპარაკეს, მე ეს არ ვიცი,
მხოლოდ ეს კია, რომ ამ ამბის შემდეგ ბ. ლე-
კონტი კარგა მესპურობოდა და პირველ მო-
სამსახურედაც ვიყავი მიჩნეული, სადაც კარ-
გა ხანს ემსახურებდი და იქიდან დიდი დახ-
მარება გავუწიე ჩვენს ღარიბ ოჯახს.

ვანო მაჩაბლის დაკარგვამ ჩემზე მძიმედ
იმოქმედა და დღესაც თვალცრემლიანი ვწერ
ამ ამბავს.

1890 წ. ბანკის კრებებზე ქართული თეა-
ტრის ქანდარაზე დავიარებოდი. მასხოვს სა-
სტიკი ბრძოლა... მასხოვს ილია ქავჭავაძის
მკვეთრი, მომწამვლელი ირონია ვანო მაჩაბლის

მიმართ... მასხოვს, მაგრამ ამაზე არას ვიტ-
ყვი, აზის გარკვევა ჩვენებურ სწავლულთა საქ-
მეა. მე მწამს, რომ გამოჩნდება მიუდგომელი
მკვლევარი და ნათელს მოჰყენს ამ ორი დი-
დებული ადამიანის ბრძოლის ისტორიას, რო-
მელსაც ჯერ კიდევ შავი ზეწარი აფარია...

ვასილ კირვალიძე

ქ. ბაქო 1914 წ.

„უღირსი „სამეპა“

სევდა-კეშანო!

რათ? რათ გახდი ასე ხშირი სტუმარი
ამ უკანასკნელ დროს ჩემი უიმისოდაც და-
ავადებული გულისა?!

რათ არ მაკმარებ ესდენ ტანჯვას, ესდენ
ვაებას, ესდენ წამებას?

ძველი ნაცნობი ხარ... უწინც ბევრჯელ
მოგიმართავს და... უკუქცეულხარ დამარცხე-
ბული;—მაშ ახლა რაღას ფიქრობ, ვითომ
დამამარცხო?

ნუთუ გგონია, რომ უკვე ნიადაგი მო-
იშხადე და მკვიდრად დაისადგურებ ჩემს
დაწყლულეზულს გულში?

ძლიერ შემცდარხარ, თუ ასეა!

არა, და ათასჯერ არა, გესმის?!

გესლნარევი იყო ჩემი ცხოვრება, მარ-
ტო ვიყავ, უმეგობრო, სულთ ობოლი, მაგ-
რამ ისე მაინც არაოდეს არ დავაბუნებულ-
ვარ, რომ სული დამიზიანო!

ამას ვერ შესძლებ!

* *

„შაბედიოთო ყორანო!“

ან შენ რას დამჩხავი აგრე გულსაკლა-
ვად?

იქნება გსურს უიმედობა, სასოწარკვე-
თილება გამეფო ჩემს ვითომ დაჩიავებულ
გულში?

არა და ათასჯერ არა!

უწინაც არა ერთხელ განვმარტოვებულ-
ვარ, მოვცილებივარ შურითა და გესლით
გულსავსეთ და, ოცნებით გატაცებული, გავ-
ქრილვარ, მეც არ ვიცი სად...

ყვეა-ყორანათა მთელ გროვას დაუჩხავ-
ლია თავზე...

მაგრამ!

ეპვიკ არ შეშვარვია, რომ გამარჯვებუ-
ლი მე უნდა დავრჩენილიყავ და ასეც მომ-
ხდარა... უშედეგოთ ჩაუვლია შენ ყვაა-ყვაას!

* *

„იჭვიანობის სახიერება“!

ნათუ არ მაკმარებ სულის ქენჯნას, რაც
შენის მეოხებით გამომივლია?

რათ მეტორდიადები, რას მდევ აჩრდი-
ლივით, რა ჩავიდინე საეკვი, რომ იუდათა
რიცხვი გაიმრავლე და თითოეულ ჩემ მიერ
გადიდებულ ნაბიჯს ითვლი?

საშუალება ცული და არა საკადრისი
აგიჩევი ჩემდა დასათრუნავად!

აწ უკვე აღარა მეჭრა-რა შენი... რაღ-
გან გულს გრძნობა წამითოვი, სულს—სიმ-
შვიდე, ცხოვრებას შინაარსი და კვლავ ვაი-
უბედურებას მიქალი!

რა დავიშავე?

ნათუ დანაშაულად იმას მითვლი, რომ
იყო დრო, ოდეს შენს უძვირფასესი არავინ
მყოლია ამ ქვეყნად, თვით სიყვარულის სი-
ყვარულად გახავიდე?

და ახლა კი... ახლა სულიც შეგშურდა
და მის წართმევასაც ლამობ?

მაგრამ კარა, გცმის?!
ამის უფლება არა გაქვს!

* *

„ულიროს „სამება“!“

რათ შეგშურდა „ჩემი სულის მეგობ-
რის“ სისპეტაკე? განა მითომ, რომ შენ არ
გვავედა ის, მთვარესავით სხივ-მოსილი, „შუქ-
მთინარე“?

ვერ შეევეტე მის თვალისმკრეფ კდემა-
მოსილებას...

ის ხომ ნაზია, ვით გაზაფხულის მორ-
ცხვი ია, წმინდა, უმწიკვლო, ვით კორდი-
დან-კორღვე მოლიკლიკე ანცი და მოუსე-
ნარი ანკარა, პირმკინარე—ვით ვარსკვლავ-
მთვარით მოვარაყებული ცა და ასეთ სანა-
ხაობას-კი არ არის მიჩვეული შენი თვალი,—
წყვილია შენი სამეფო!

მეგობარს აღერის სწყურია, მიფერება,
ნანინა; ამას ითხოვს ჩემგანაც, მეგობრისა-
გან! და შენ კი სულს მიხუთავ...

გშურს ჩემს სიცოცხლეში ერთხელ მა-
ინც ვიგრძნო ნეტარების წაბი!

ვერ შესძელ მეგობრის უმწიკვლო სუ-
ლის დაჩრდილვა და მხოლოდ ტალახის სრო-
ლა გაუბედვრე ტკბილი ოცნების სამფლო-
ბელოში მონავარდეს.

და რადღან ვერ მისწვდი, შენ მიერ ნა-
სროლმა ტალახმა შენვე გაასკეცებულად გა-
გაბიწიერა.

დილა! მიყვარს... მიყვარს „ჩემი სულის
მესაიღუმლე“! და ვერც არავინ დამიშლის
ამას...

მიყვარს იგი გრძნობით, რომელს სიზმრა-
დაც ვერ წარმოიდგენ შენ! სპეტაკია ჩვენი
გრძნობა და შენთვის კი უცნობია ასეთი ხი-
ლი!

გ. მუმლაძე

ანტუნის გამარჯვება

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან)

ანტუნამ გაიმარჯვა!

ბერსტეინმა, ბრაიმ, მინისტრმა ბრანმა,
კარე-მ და სხვებმა წამოაყენეს ანტუნი, რომელიც
ისე გაკოტრდა, რომ სცნობრებდად თითქმის უნდა
თეატრში ეთამაშნა, როგორც არტისტს. დღეს
თუ სვალ-კა ანტუნს ისეთივე მდიდარი იქნება
ნოვითერად და ენერგიულად, როგორც ეყო, და
ჩვენ უველანი მოუთმენლად ველოდებით სხად
თეატრს, რომელსევე ანტუნა თვის კომედი-
რასში დაზარავდა.

უველ ვასეთებმა ზურ-საური ასტუნს, ვე-
ლას შეკრებმა, რომელიც ანტუნს დაჰყენა ცხა-
ზე, შეერთდნენ და ამ დღეებში თანაში გამარ-
თავენ წარმოდგენას, ანტუნის სადღესასწაულოდ
და არა სხარებლოდ. ამასე დიდი კამათი მქონ-
და კომიტეტს-და დაადგინეს გამართონ ეს დი-
დებული წარმოდგენა ამ სთაურთ. ედმონდ როს-
ტანი წაიკითხეს ზოქმას, რომელიც საჯარებოდ
დასწერა ამ სადამოს შესახებ. ედმონდ როსტა-
ნი თვითონვე წაიკითხეს,—განა შეიძლება უკეთ-
ესი რამე!

მიუხე სიყოფა, იზადროს დუნკანი და რუსული
ბალეტი მიადგებს მონაწილეობას და სხვა. დას-
დგამენ ზეისას, რომლის მიზან-სენენა იქნება
111 Antoine

ერთი სიტყვით დღესასწაული იქნება ისე-
თი, როგორც ვერ ზარაზს არ უნახეს!

უკვე შეგროვალა 60,000 ფრანკი

ნეტავი იმას, ვინც ამ დღესასწაულს დასწ-
რება. ჩვენ უველდრომ ბემა შევიცარაში
გადმოვავლო და ამ დღეებულ უქმეს ვეკომო-
ნებთ მსოფლოდ სურათ-გასეთებით

Georges De Barry

სრულიად საქ. სცენის მოღვაწეთა ყრილ. მოგროვილი ყვევილები

პ. ნინოშვილის ხსოვნას

(გარდ. 20 წ. შესრულების გამო)

არჩილ ჯაფანაშვილი

...ახლა რა ჩვენი ბრალია, რომ თეატრალური კრიტიკა არა გვაქვს და რეცენზენტები არ ვარჯანან?... ადვილი ხომ არ არის ხუთ-ათ წელიწადში ქართველი ქართულად წერვას, ქართულად აზროვნებასა და ქართულად საქმიანობას შევანიშნოთ?!

ირგვლივ ბნელიდა... დაჰკარგოდა სინათლე მთვარეს, ნისლის ბურუსში გახვეულსა ეძინა არეს; იკლანებოდა ბუმბერაზი ღრუბელი ცაზე, არ ნავარდობდენ, მდუმარებდენ ტალღები ზღვაზე. — ობლად მოარულს ეკლიან გზას არ უშუქებდა ვარსკვლავთა გუნდი, სხივთა ფრქვევით არ ციმკიმებდა! მხოლოდ-ღა მოთქმა ჩაგრულისა თავს დასწიოდა, და, უმეგობრო, სანათითა ბნელში ვიღოდა ნაფიქრ-ნაგარძნობსა თავის გულში ბინას აძლევდა და, ვით ცრემლებსა, თეთრ ქალღღმე შევად აფრქვევდა. ასურათებდა მისს გარშემო ხდებოდა რაცა: მისს შენაქმედში იხატოდა მიწაც და ცაცა!.. მალე დაქანცა, არ დაინდო სევდამა მწარემ, ჯერ ახალგაზდა უღომობელმა ჩანთქა სამარემ!.. ჩაგრული ხალხი რიდეს იფხრეს. ახელს თვალგბსა, მისგან დახატულს სურათს უმზერს... იკრებს ძაღვებსა, და თავისი გულში ზრდის სიყვარულს აღმოუფხვრელსა, — ეგნატეს ხსოვნა აღფრთოვანებს მუშას-მშრომელსა!..

ობოლი მუშა

მუსიკოს ნ. სულხანიშვილის (X) ლოტბარობით შემდეგარი გალობის მოყვარულთა გუნდი

(შარშან 20 კათათვის ქ. თბილისში ილია ჭავჭავაძის ხსოვნის პატისაცემლად გამართულ საღამოში მიიღო მონაწილეობა. დღესაც, 20 ივლისს, ემართება თელავში ილიას საღამო იმავე ნ. სულხანიშვილის გუნდის მონაწილეობით).

ქართველი მოღვაწე ქალები

ან. თუმ.-წერეთლისა, ეკატერინე გაბაშვილისა და კეკე მესხისა.

საქართველოს ისტორიაში ქართველი ქალის ხატება შარდვანდელთ არის მოსილი; მისი საუკეთესო წარმომადგენელი — ნინო, თამარი და ქეთევან — დღესაც ჩვენში უზომო აღფრთოვანებას იწვევენ. ქართველი ქალი იყო ოჯახის კერის წმინდად დამცველი, ქმრის მარჯვენა ხელი, მტკიცე მამულიშვილთა აღმზრდელი, გაჭირვების ხანს სამშობლოს მესვეურ-მებატრონე. დაჭარბა ქართველმა ქალმა მამულის სამსახურის ადელი და ჩვენი ცხოვრებაც მოღუნდა.

ლოდინით მოღლილი ჩვენი თვალი სასოებით შესცქერის ქართველი ქალის კვლავ აღდგომას — ფენიქსისებრ განახლებას ჩვენის ცხოვრების მაჯის ცემის გასაძლიერებლად.

ჩვენდა სანუგეშოდ ჩვენს გაუკუღმართებულ დროში უკვე იჩინეს თავი ქართველმა ქალებმა სხვა და სხვა ასპარეზზე — სცენასა, მწერლობასა, საზოგადო საქმესა, სწავლა განათლებასა თუ სხვა დარგში. განზრახვა გვაქვს დროით დრო მკითხველთ მიეაწოდოთ სახელმოხვეჭილ ქართველ ქალთა სურათ-დახასიათებანი.

ზემორე მოთავსებულ სამებას — კატოს, კეკეს და ტასოს — უკვე იცნობს ჩვენი საზოგადოება: ამ ქალთა დაუღალავმა მუშაობამ დრმა კვალი გააგლო ჩვენის საზოგადოებრივი გათვითცნობიერების საქმეში.

ვინ არ იცნობს კატოს — ეკატერინე გაბაშვილისას, რომლის მაღლიანი კალმით ნაწერი მოთხრობანი დიდის ხალისით იკითხება და მთელ თაობათა გრძობა-გონებას წრთუნის და აფაქიზებს. ჯერ კიდევ 70-იან წლებში გამოვიდა სამწერლო ასპარეზზე გლეხთა შორის სწავლა-განათლების გავრცელების შესახები წერილით, ხოლო მოთხრობათა წერა 80-იან წლებში დანიწყა და დღემდე კალამი ხელიდან არ გაუვლიდა და ქაბუკურის რუ-

მენით შესტრფის ჩვენის ქვეყნის წინსვლა-აღორძინებას. მწერლობის გარდა, იგი ცნობილია ვითარცა ბევრ საზოგადო საქმის მონაწილე, ქალთა ქრა-კერვის სკოლის დამფუძნებელი, ჟურ. „ჯეჯილისა“ ერთი სულის ჩამდგმელთაგანი და ქალთა უფლებათა მდგარი დამცველი. მადლიერმა სამშობლომ 1912 წ. გაღუხადა 40 წ. მოღვაწეობის იუბილე. მისი თხზულებანი ცალკე წიგნებადაა გამოცემული. ამ ყაბად ცხოვრობს ხან თბილისსა და ხან თავის სამშობლო სოფელში — ახალქალაქში, ბედნიერ შვილებით და შვილიშვილებით გარშემოხვეული.

მას მხარს უმშვენებს ჩვენი ბავშვების დედა ტასო — ანასტასია თ.-წერეთლისა, მოზარდი თაობის საყვარელი მოღვაწე, მრავლმოთხრობა-ამბავთა მთარგმნელ-გადმომკეთებელი. მან შექმნა „ნობათის“ შემდეგ ერთადერთი რიგიანი საყმაწვილო ჟურნალი „ჯეჯილი“ (დაარსა 90-წლებში), რომელსაც დღესაც ყმაწვილურის გატაცებით აწარმოებს, მიუხედავად იმისა, რომ ქართული გამოცემლობის საქმე ფრიალ ძნელ პირობებში სწარმოებს. მისივე რედაქტორობით გამოდიოდა 1893—1898 წ. „ევალი“, რომელსაც საკუთარი ფული ბლომად დაახარჯა გადმოაკეთა და გადმოთარგმნა საყმაწვილო პიესები. 1910 წ. გადახდილ იქმნა „ჯეჯილის“ არსებობის

20 წლის თავის დღესასწაული. დეიდა ტასო სივანმანათლებლო, სამოსწავლო და საზოგადო დაწესებულებათა წარმოებშიაც ფრიად ცნობილია. იგი ასული მეგონისა. თუმანი-შვილის, ქვრივი გ. წერეთლისა, დედინაცვალი მწერალი ქალის ელ. წერეთლისა და სახელგანთქმულ მეორე საათბზირივლ ხალხის წარმომადგენელის, აწ დასჯილის კაკი წერეთლისა.

მათი თანამოღვაწეა ნეტარსენებულ სერგეი მესხის ქვრივი კეკე, მელიქიშვილის ასული. იგი ცნობილია განსაკუთრებით ვითარცა სასკოლო საქმეებში მომუშავე და „ჯეჯილის“ მახლობელი თანამშრომელი.

აი, ამ სამთა ქალთა მოღვაწეობა ჩვენს

საზოგადოებრივ განვითარების ისტორიაში წითელი ზოლივით არის ჩაქსოვილი: მათ იმ დროს გამოსდგეს ფეხი საზოგადო მოღვაწეობის ასპარეზზე, როდესაც არა თუ ქალი, კაციც იშვიათი იყო, და საოცარის თანდათანობით, ხასიათის სიმტკიცით გაავლეს სვე ქვეყნის უანგარო სამსახურისა ..

დაე, ჩვენმა ახალგაზდა ქალებმა მუდამ თვალწინ იყოლიონ ამ ღვაწლმოსილ ადამიანთა ქალბარათებით შემკული სახენი, მათის მაგალითით აღფრთოვანდნენ, და საერო-სახალხო ასპარეზზე მხნედ იმუშაონ: ქვეყნისთვის უანგარო სამსახური უკვალოდ არ იკარგება!..

იოსებ არიმათიელი

თავ. ალექსანდრა სუბგითაშვილი-იუზიდი

(გაგრძელება. იხ. „თ.“ და „ც.“ 19)

II

ჟურნ. „თეატრი და ცხოვრებისა რეაქციის მონდობილებით აზრიღვი ვინახუელ თავის სახელში. მონდობილი შეთანდა გამოვადასიბოდი მომავალ ქართულ სოციალურ მოღვაწეთა ერთობის შესახებ, ამ ერთობაზე წამომდგარ საკითხებზე და ქართულ თეატრზე საზოგადოდ.

— ქართულ თეატრს მე არ ვიცი, ასე რომ გარკვევით არ შემიძლია რაიმე ვთქვა, ვფიქრობე, რომ ქართული თეატრიც უნდა შედიოდეს იმ გზით, რა გზაც არის სასურველი საზოგადოდ თეატრისთვის; საერთოდ გუტყვით ჩემ შთაბეჭდილებებს და სურვილებს, რომელიც გამოუწვევია თეატრზე ფიქრს და მრავალ წლის დაკვირვებას, როგორც დრამატურებისა, ისე მისახიობისა და რეჟისორისა.

არავის, ვისაც ეთ თვალთ უდგენება თანამედროვე სტენის ბუდისთვის, არ შეუძლია უარ-რე, რომ იშვიათა ხელფანება არის ისე მცირე ხარისხით დანული ყოველგვარ მოდის და საზოგადოებრივ განწყობილების გაუკენისკან, როგორც თეატრი. რუხის სმისსურს არ უყვარს ამაჟამოთჟაერთხელ ზუშუი მა და ამ სიტუეებს არც ეს დაუკარგავთ მინაშენდობა. თეატრის ახლო ახლა სმინელი აურზაურია. არ დღლის ეს ამას, რომ დაპირულის დაწვებული და ყოველ რწმე-

ნას უკარგავს თავის თავზე თეატრის მისხურთ, რომელთაც ტლანტი მეტი აქვთ, ვინემ ნიჭი, რომ თავი დააწვიონ ამ ხმანურ აქსიომსზე, რომ თეატრი არ შეიძლება განდრო კათედრად, არც ტრიბუნად სწავდასსვა აზრის სანობაზანდობა, ან ესტრადით კოსტიუმებში დიტრატურული კითხვსთვის, არც მუხეუმად და გამოფენად ისტორიულ კოსტიუმებისა და აკესესურებისა. თეატრის დანიშნულება, მისი აზრი არის ცხოვრების ჭეშმარიტი და ყოველმხრივი განსახება მინიატურაში, ტიპიურ გამოქნაში, რისგანაც შედგება ცხოვრება. ეს მოვარა მოხანიათ. ეს არ უშლის თეატრს, რომ იმან იქონიოს განწყობილება კათედრისთან, ტრიბუნისთან და ესტრადისთან, როგორც საერთოს კერძოსთან. თეატრმა უნდა განხორციელდეს მხოლოდ ის ნაწარმოები, რომელიც ხსნიან ფილოსოფიურს, სოციალურს და სამეცნიერო კითხვებს, მაგრამ არა მარტო **ლაბარაკით** მან განწყობილებით დანადგოს ფარმაში ჩამოსხმულით, არამედ მსატურულ დასურათებით ამ მოვლენათა, რომელნიც გამოწვეულია არაინ ცოცხლ და ტიპიურ ბიროვნებათა ინდვიდუალურ ნებისყოფით. რამდენადაც არის განსხვავება სახლის ფსიხოლოგიასა და ერთეულ ბიროვნების შორის, ისეთივე განსხვავება დრამატურების სტენიდან რომ

ლანარაკობის და იმ მიმდებარის და გზების ში-
რის, რომლითაც ელანარაკობის შეითხველებს
წივინდან. დრამატურგო შეიარაღებულია მხოლოდ
დაილოვით. ბელეტრისტს შეუძლია დასრულე-
ბულად გამოითქვას თავისი ჯიხრის სემ გვერდზე,
როგორც მიხანსის, იარის გვერდზე, როგორც
ტურგენივს და ათას არასეუ როგორც ვ. ჭიუ-
გოს. ბელეტრისტს შეუძლია მისცეს საშუალება
შეითხველს დატოვოს რომანი რამდენიმე ხნით
და გადადგას გვერდზე, ისევე დაუბრუნდეს თუნ-
და ერთი წლის შემდეგ, როგორც ეს ხდება
სოლომე როცა ჟურნალებში იბეჭდება რომანი.
დრამატურგო კი აძლეუბულია მოკლე თავისი
სათქმელი ერთ სვამოს სთქვას. სეთივე ზო-
მს აქვს ბელეტრისტს მოქმედ ზიროს ანგევის
დროს. მის შეუძლია დაუბრუნდებლავ ადოს
რამდენიც უნდა ზიროსება, მამის, როდესაც
დრამატურგო მიჯაჭურული არის ზიროსი ერთი-
ნობაზე. აგრეთვე განსხვავდება დრო, რომელიც
არის სვანის ბელეტრისტის დაწერის და დრამა-
ტურგოს; ზირგულს შეუძლია დაბადების და სიკ-
დალავმდე მოგვეს; რამდენამდე სეუ შერგობდა ბა-
საკი და ლ. ტოლსტოი, მამის, როდესაც
უკანასკნელმა უნდა აირიხოს სიუჟეტი, რომელიც
მალე შიიფანს ფინალზე.

დრამატურგს, როგორც ბელეტრისტს არ
შეუძლია გამოიხიროს თავისი ზიროსება თხსუ-
ლებსაში. მოკლე მისი სუბიექტივიზმი გამოიხი-
ტება მხოლოდ ზიროსის შინაარსის აღებაში და
მომქმედ ზიროსის შერწყებაში. წინააღმდეგ თუ მო-
ქმედა, ის შემდგომად. ტექნიკატი სტენიურობა,
ჩემი ფიქრით, იმაში მდგომარეობის, რამა-
ლო შიი თავა ნაწარმოებში ისე, რომ მსატვა-
რო არ იყო სემინიულია რასაკვირველია, მო-
სიარულე რევენსენტებს ეს სულ სხვანაირად
ესმით, მაგრამ ისინი შიროს არან სელოფენი-
სვან. ამ უკანასკნელ ოდღათ ველში სხვანაირად
ქროლავს და მოდებმა დაბადეს ნაირნაირი ტერ-
მინები, ზიროსი დირსების მახვენებელი რადეიუ-
რო“ შესამოცინე წლების „მომართლებიანი“,
მაგრამ მალე მოხალღეს საზიხდარ ტენდენ-
ციურად და შეცვალეს რეალურიითა ზოლას
წიროლების გაუენით; რეალურმა ზიროსებმა
ადგილი დაუთმეს რფისილოტაიურ“ ჟიროსი ზი-
სებს, შემდეგში ხმარებაში იყო უბრლოდ ლი-
ტერატურული“ ზიროსები, სანამ არ შემთავადოდ

„სიმბოლოურა“ ეს უკანასკნელი ახლაც მოდაშია,
ამისთანავე აუცილებულ ატრიბუტად ზიროსის არის
დასრულებული „სულისკვეთება“ (настроение).
მე კი ვერ წარმომიდგენია, როგორ შეიძლება
დაიწეროს არა თუ ზიროსი, არა სტრიქონი ემი-
სილ. ამგვარმა მომართლებამ ცნული ფორმები
მიიღო ჩეხოვის სელოსთვის, როცა მისი მო-
წაფეები მხედველობადან უშეგებდნენ მრავალხრივ
წარმტაც ტალანტს ა. ჩეხოვისს და მარტო
უკანასკნელით ე. ო. настроение-თი უნდათ
ფონს გასვლა.

ცულ და არასრულედ მდგომარეობაში არის
როგორც ჩვენს ქართული, ისე რუსული თეატრი.
ვერობაში თეატრი არ არის ერთად ერთი არ-
ენა, სხვაც თავისუფლად თავს იჩენს საზოგა-
დოებრივი მიმდინარეობა, სხვაც საზოგადოე-
ბს გამოხატავს თავისი სიმშატის და ანტიშატის
ამს თუ იმ მოვლენათა შესახებ კერძო, ოჯახურ,
თუ საზოგადოებრივ ცხოვრებისას. ამიტომ არის,
რომ ვეროპის თეატრი შეუდარებლად მსატურ-
ულია და ახლოს ძირითად დახანშულებასთან. ეს
სრულიად იმას არ ნიშნავს, რომ თეატრი იმ-
დენის კარგვის საზოგადოებრივ განწყობილებაში,
რამდენსაც იკებს მსატურობაში. ეს მხოლოდ
იმას ნიშნავს, რომ ის ახლოა სელოფენბასთან,
მისი ძირი დამარხულია მშობლიურ ნადაგზე
და ამისათვის არ სწოვან წვენი სხვანადაგი-
სას, უცხოის მის სულთან და ბუნებასთან. ამა-
ტომ არის, რომ ვეროპის თეატრი მძლე კულ-
ტურული მამოძრავებელია, ვინეუ ჩვენში, სხვაც
წარამხარ აძლევენ ფორმებს, მასთვის მიუღებს
და უცხოის.

როგორც სარკეს არ შეუძლია გასწიოს სარ-
ბახსობა, ანდა ელამს მიწის სხვა, ისე თეა-
ტრი არ უნდა გადაიქცეს გაზეთად და სა-
მიტინგო ზალად. რასაკვირველია, სანდისხს
შეიძლება სარკითაც გაუტეკოთ თავი მტერს
და კლამის ტარითაც ანაჩქროთ მიწა, მაგრამ
დაუმერწმუნო, რომ ამის მიმართავ მხოლოდ
სასოწარკვეთილების დროს, როდესაც გემო
ეველაფერს რაც მოგხვდება ხელში.

ჩემი თეხისისგან გამომდინარეობს, რომ სტე-
ნაზე უნდა იდგებოდეს ის ზიროსები, რომელთაც რა-
იმე განწყობალება აქვთ ცხოვრებასთან და ეგვიპიან
ეროვნულ ტემპერამენტს. რუსულ თეატრს დას-
წოლია ეს სხვა ქვეყნებისაღმი დამონების

დტოლვა. ასე იქნება აღბად საქართველოშიაც. რსოტანი, ჭაუბტმანი, იბსენი, ბრაკო, არაგუ, შინცღერი, მე ან ვიღებ უნიჭო მწერლებს. უკვლავ ზემო ჩამოთვლილნი მწერლებია par excellence, მაგრამ ცხადვრებას არ მოუწევია ისინი რუსულ თეატრისთვის. რა სჯიროა ჩვენთვის "მეეტრულ ჭენჭელი", "მიმალი" და მრავალი სხვ... ისინი არ არიან საქაიბო იმიტომ კი არა უნ ჰოდ დაწერილი იყვნენ, რამედ ჩვენთვის მეტი ბარგია ფრანგულ ანდა სხვა სუფიადან გადმოსინაფერები. ჩვენ ხომ დაქაიბია არა ვართ სხვისი სუფრის დანატვარიტო გამოქდეთ. სულ სხვაა სამკაეროდ აღადირელი ზარი". ეს წარმოებაა დიდებული ძაღის. ან ვის რად უნდა, მაგალითად, გოვალის "რევიზორი", ან ოსტროვსკის "ქარიშხალი". შე მესმის ნაციახალური თეატრი არა განსაკუ რებით ეროვნულ სინაფიდილის აღწერით, რამედ როგორც განსახება უკვლავ ამისი, რასაც საქვეყნო მნიშვნელობა აქვს.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

ტიბე ტაბიძე

დედინაცვალი

(დასაწყისი იხ. „თ. და ც.“ № 19)

III

იგოვე და მაკრინე

მაკრინე (შემოდის მარცხენა მხრიდან. შუახნის გლეხის დედაკაცია) საღამო მშვილობისა, ბებია ელისაბედ!

მოდ. ღმერთმა მშვილობა მოგცეს, შვილო.

მაკრ. (სახტით ინიავებს) იუ, რა ნიავია! ძლივს არა ვცხონდი.

მოდ. დღეს მაინც ძალიან ცხელოდა.

მაკრ. ოი, ნულარა მკითხავ, ცხელოდა კი არა, კოტას ვასწყდა, კინალამ დავიწვით.

მოდ. გვალვია, გვალვა, მაგრამ ღვთის განგება დიდა და მალე გააგრილებს ქვეყანას.

მაკრ. მე თუ მკითხავ ჩვენში ყველაზე ბედნიერი შენა ხარ.

მოდ. როგორ შვილო?

მაკრ. ისე, ხარ შენთვის ამ კოპწია სენაკში, მოშორებული წუთი-სიფლის ვაი-

ვალახს. აგერ ანკარა წყარო, ირგვლივ ფიქნარი, რალა გიქირს, ისუნთქე და ისუნთქე სულის მაცხონებელი სუფთა ჰაერი. მართლა რა მივის პასუხია, დავიჯერო მართლა თხოვდება?

მოდ. ამბობენ.

მაკრ. ელიკოსი რა იცი, კაი ხანია არა მსმენია რა, კიდევ ცუდათ ექცევა?

მოდ. უი, ნულარა მკითხავ, ჩემო მაკრინე, ნულარა. მომკლა, გამათავა მე ამ სიკოლაობის ყურებამ ღმერთო, ყოვლად შემდეგი! რა დღეს შემასწარა ამ სიბერის ხანს, რა დღეს!.. რა ვქნა, რა გავაწყო მე ყველისაგან მოძულეზულმა და უღონო მოლოხანმა.

მაკრ. სოფელი?

მოდ. იპ, სოფელი და სოფელი! განა არ იცი სოფლის ამბავი? თუ მოიყრუა, მორჩა. ყველას თავისი ქირ-ვარამი აწუხებს და სხვას რას დაგიღვეს. მე შენ გითხრა, ჩვენი მამასხლისი მიექომავება. უი, მამისხლოდ ექცეს მის გეორგი მურვანძის ამაგი. ამას წინად რა შეგჩივლე, იცი რა მიპასუხა? "რამდენი ლაწირაკი სოფლად დაწრიბინებს, თუ ყველას გამოუღდექი, ამომენდება სწორედ ოჯახიო".

მაკრ. ათას ხატზე დავიფიცავ, რომ ისიც იმ წყეულს ეკურკურება.

მოდ. რა უქირს. ჩაიგლო ბატონობა ხელში და, როგორც მოეპრიანება, ისე იქცევა. სულ დაატყავა ხალხი. ეპ, ძალიან ცუდი დრო დავიღდა, ჩემო მაკრინე, ძალიან. განა ამისთვის გემეტებოდა უბედურო ნუცა შენი პაწია?

მაკრ. ნასიღედრალის არა ისმის რა?

მოდ. შარშანს აქეთ, რაც ელიკოსს ჩუმად გაპარება უნდოდა, კაცმა არ იცის ცამ ჩაყლაბა თუ მიწამ.

მაკრ. მოკვდებოდა.

მოდ. აღბათ. აცხონოს უფალომა. ოი, მე რომ მისი აქედან აბარგება მომაგონდება: ჩამოუარა თავის ნუცას, იტირა, იოთქმა და წავიდა.

მაკრ. აბა ეხლა კი მშვილობით, ჩემო ბატონო, მეყოფა მასლაათი, თორემ ჩემი გიჟი ბაღდები სხლს გადამიწვავენ. დედაშვილო-

მგოსანი ქალი ნინო ჩარეკოვისა
ქართულიდან რუსულად გადართარგმნა აკაკის
„პატარა კახი“ ლექსად.

ბას, ელისაბედ, ხელამდე შენი საჩქერლო მათხოვე.

მოდ. ინებე შეილო, ინებე, შენი ქი-რიმე.

მაკრ. ესლა არ შეგაწუხებ, აგერ ერთ წუთას გოგოიასს მივირბენ და გამობრუნებიას წავიდებ.

მოდ. კეთილი, კეთილი.

IV

იგაჟე და მალხაზი

მალხაზი (შემოდის მარცხენა მხრიდან. ღამაზი და ხოჯანი ბაჭია, ჯგუფი კოსტა ჩერ-ქეზუელი ტანისამოსი. მისვრა-მოსვრა და ღაზა-რაჯე ემხნევა, რომ თავზე სელ-აღებულა და მოურადებუღია) აბა, მოლოზანო! ერთი ცივი წყალი დამაღვივინე.

მოდ. აგერ ღოქი და მიირთვი!

მალხ. (დაღევს) სხვა, ბებრუტუნა, რო-დის ფიქრობ საიქიოსკენ აბარებდას? (დაქს სელში ატრიალებს)

მოდ. ურწმუნო! ეს ღეთის საქმეა და არა შენი.

მალ. აღამიანო! ღმერთს აღარ უნდი-ხარ, აღარ. „კულიანები სიაში არ მიწერილა“ ხა-ხა-ხა! იცი რა, თუ გინდა ხელათ წა-გახრჩობ და ის იქნება. ეგრე ემჯობინება, მე და ჩემმა ღმერთმა, თორემ მე რომ შენი ამბავი ვიცი, რომ მიგაყენონ, ღლეში ვგონებ ათი კეცი მჭადი არ გეყოს.

მოდ. შენგან სხვას რას უნდა მოელო-დეს კაცი. „წახრჩობა, თვა-დასხმა, კაცის შეწუხება“ აი შენი ხელობა.

მალ. (კბილები კრაჭუნათ) ემანდ ენა ნუ წაიგმელე, ბებერო ქოჯაკო, თორემ მე ვიცი შენი. (აღიტრას ქვასზე დაწარცხეს) ამის სამართალი კი დაიქცეს.

მოდ. იფ, რა ვაჟაკია! გული მეთუთ-ქება, როცა გიყურებ ამ ალვის ხესავით ჩა-მოქნილ ვაჟაკს და ასეთ პირშავს, ასეთ სა-ხელ-ვატეხილს.

მალ ხმა, კრინტი! (სხანჯალზე) ამას ჰხედავ?

მოდ. მე სიკვდილისა არ მეშინიან. შენ ეი! ხალხისაკენ იბრუნე პირი, თორემ შენ და შენს ამსონებს ცუდი ღლე დაგადგებათ. მე ჩემი მითქვამს და ისე-კი როგორც გენე-ბოს. რომ მაწამო, ამ ღლიდან მე შენი ხმის გამტეში არა ვარ.

მალ. მართალია, კბილები არა გაქვს, რომ კაცმა ჩამატერიოს და მით გული მო-იოხოს, მაგრამ თუ ვაგებრაზდი, ამ შენ ვაფ-შეკილ ქვლებს მოვიქნევ და აი იმ ხრამში გადაუძახებ. (მიდის მარჯვნივ) ბებერი კუ-ლიანი!

V

იგაჟე და მაკრინე.

მაკრ. წაშავდა?

მოდ. წაშავდა. დინახე?

მაკ. როგორ არა. მოვდიოდი, მაგრამ რაკი აქ შევამჩნიე, უკან დავიხიე და აქვე დიდ ქვასთან ვიყავი ატუზული.

მოდ. მოგეცა ღუნა მე ის შევავხურე.

მაკ. შეახურე თუ არა, ყურში შეუ-შვიბს.

მოდ. ვაჯავრებულმა ღოქზე იყარ-ჯავრი.

მაკ. დაუღდეს თვალი იცი ბები, -- არა-ვის კი არ უთხრა და ამბობენ: „ხალხი მაგ ავაზაკებს მალე გაასამართლებსო“.

VI

იგაჟე და ელიკო.

მაკ. აგერ ელიკოც. მოდი ჩემო კარგო, მოდი დაისვენე!

ელ. მეჩქარება, საქონელი მყავს მოსა-რეკი.

მაკ. ჩამოჯექი ცოტა ხანს, დაისვენებ. ჯდება)

ელ. ნინიკანთ სიმონასა ვთხოვე და ნეტავი თუ ჩამოატარა?

მოდ. თავისი კი, და შენი არა.

ელ. მაშ ამას ავიტან და გაუღვებო გზას.

მოდ. რა ღროს ტყეში წასვლია, ქალო. მგლები შეგკამენ.

ელ. ეჰ, ჩემო ბები! განა სულ ერთი არაა, დედინაცვალი დამხრჩობს თუ მგელი შემკამენ?

მაკ. რა საშინელი ენა აქვს ამ გოგოს, რა საშინელი. ნუ გეშინიან გენაცვა, ნუ გეშინიან. მეც თან ვამოგვყვები.

მოდ. მოიცა, შვილო, დაჯექი, წამალს დაგალევიანებ (შეადის საჩქაროდ სენაკში, გამთაცხანს ჰატარა ბოთლით წამალს, მკანანეს) ამას ხალხი ქათმის გულს ეძახის. ბევრი გამოუბრუნებია და ესა ჩემ ობოლ გოგოსაც მომიბრჩენს. (ელის) აბა, დალიე, შვილო!

ელ. (სკამს)

მოდ. (შიფჯვარს ცადსწევს)

VII

იგინივე და დედინაცვალი.

დედინაცვალი (გამოხსნდება წიკვლით ხელში შარჯუნე მხრიდან ჰატარა ფერდობზე და განქრდება)

ელ. (აჯახჯახებს) ვაიმე, ეხლა კი მოკლავს.

დედ. (შესტქრას ისეთის თვალბოთ, თათქო შეტყმან უწინარბო) გოგო! საჯანაბაში ხარ ამდენ ხანს? გოგო მეთქი, შე მიწო გასახეთქო, მე რა დავაბარე? გასწი ამ წუთას და თუ საქონელი არ მოვიტრეკია, შინ მოსვლა არ გაბეთღა და იქვე გაითხარე სამარე.

მაკ. მე თუ მკითხავ შენთან დაბრუნებას, მართლაც სიკვდილი ურჩევნია.

დედ. (მაკანეს თვალბოთ ბრძალათ) ვიცისა არ ეკითხებიან—თავისთვის ევდოს. (მოლოხანს) სულ შენ გადამირიე ეს გომბო, შე კუდიანო, შენა, თავი დაანებე და ეს გოგო ნუ გამირყვენი, თორემ შენი ქოხმხიანად გადაგწვამ იცოდე.

მაკ. რა ძალიან მოგაქვს თავი? ვინცა ხარ და ვისი დედამისიშვილი, ხომ ყველამ ვიცით? ჰაი გიდი გორგის დოვლათო! იქნებ სილაზაზოთი მოგაქვს თავი? რა ეუყოთ მერე!

ესეც მიგაქვნება და დამრჩები ცარიელი. მეგ სახის პატრონი სოფლის თვალის ჩინი ეიქნებოლი, მარამ შენი რა ბრალია, როცა ღმერთმა ასეთი ბოროტად შეზამიანი გაგაჩინა.

დედ. შენთან ლაპარაკს მერეც მოვესწრები. (ედაიკოს) წამოეთრიე! (გაგდებს წინ და, ცოტან რომ მიეფარება, ისმის წიკვლის ტაქტუნა და ედაიკოს გულ-საკლავი წიკვლი)

მოდ. და მაკ ვინა ხართ ქრისტიანი, მოჰკლა, უშველეთ, უშველეთ!

ხმა. (ისმის რამდენიმე კაცის სმა შორადან) რა ამბავია, რა ამბავია?

მოდ. (გადსისხებს) თქვენი შერცხვენა და თავლოფ დასხმა, ია რა ამბავია.

ფარდა

(შემდეგი იქნება)

ტრიფონ რამიშვილი.

დათვა

საკრიველ მენარკლთა წერილები

ილია ჭავჭავაძე

(გაგრძელება იხ. ,,თ. და ც.“ № 15)

„ივერიის“ რედაქციის 1887 წ

„ივერიის“ მეთაური წერილი, დაბეჭდილი №134-ი, წაკითხული არა მქონდა, როცა დაესწრე მწარედ აღვლევებუმა ის წერილი, რომელიც ცალკე გამოგზავნე გაზეთში დასაბეჭდად, უკეთუ რედაქცია უკანასკნელად ნებას მომცემს თავის მართლებიასა. მარამ როცა „ივერიის“ მეთაური წაკითხე, საშინლად გამოსცა, გამოსცა იმითომ, რომ ის რედაქცია, რომელიც ჰქადაგობს მაღალს ზნეობას, ნამუხის და პატიოსნების დაცვას, მე დანიტ მკლავს, ისეთს შეურაცხობის მაყენებს, რომელსაც სახელიც არ მოეძებნება არა რომელიმე ლექსიონში. ბრალსა მდებო იმისთანა საქეში, რომელშიაც არც ხორკით და არც სულით არა ვითარიმე დინაშული არ მიმოიღვის. როგორა ჰგონია რედაქციას, განა მე იქნამდის ნამუხზე ხელაღებოლი, იქნამდის ტვირ-დანელებული, იქნამდის დაუნდობელი ვარ, იქნამდის არ ვაფასებ ძმობას, მეგობრობას, ჩემთვის ძვირფასს ადამიანებს, რომ განზრახ ჩვიდნდი იმ საქციელს, რომელშიც რედაქცია ბრალსა მდებ? განა კალამს ვავსერიდი იმ ჩორქში, თუ მცოდნოდა ჰასქილის შინაარსს, მცოდნოდა, თუ ვის შეეხებოდა იგი? რედაქციამ ისულწრაფა, —ბოდიშს ვინძი, თუ გამწარებულს ზოგჯერ მწვევი სმტყევი წამცდოდა, —და არ მოითინა, ჩემგან ნამდვილი ამბავი შეეტყო იმ პასქილის შესებ. აქ პასქილზე არას ვილაპარაკებ, რადგანაც პირველს წერილში ვრცლად მოხსენებულა

მთლიან საქმის გარემოება, მხოლოდ შევეხები „ივერიის“ მეთაურს, რომელიც, სხვათა შორის, მეც უმეცხება.

„ივერიის“ № 184-ს მეთაურშია: „ყოველივე ეს გვატყვევინა ერთმა შემადარწუნებელმა ამბავმა, რომელსაც, ჩვენად სამწუხაროდ, ჩვენს „ივერიანში“ ავღიერი ჰქონია. ჩვენ მოვევიდა ერთი მოთხრობასებით რაღაც წერილი, საცა თურმე ჩამოთვლილია ზოგიერთი ამბავიერთის ხელნაწერის პასქვილიდამ ანოლებული. ჩვენ ვერ მიუხედავით ამ მოთხრობის აზრსა და... ერთს საზიზღარ ცოდვას ჩვენ, ჩვენდა უნებურად, მონაწილეობა მივიღეთ“... ცოტა ქვემოდ: „მაგრამ მაინც დიდად შემაწუნებელია, რაკი შევიტყობ, რაზედ არის აშენებული იგი მოთხრობა“.—ღმერთო უმეოწყალო! რედაქციის ლაპარაკიდან ის გამოდის, რომ მთელი ფელტონი იმ აზრით არის საესე, რათა ჩირქი დამეცხო პატოსანი ქალისათვის, თუმცა ფელტონში სრულებით სხვათა შორის არის მოყვანილი და ნასწენები ლექსი. თუ არ ახსოვს რედაქციას ის ბედუეულმართი „მოთხრობა“, წიკითხოს ხელმოკრედ დასარწმუნებლად იმისა, რომ „იგი მოთხრობა“ არ არის აშენებული იმ აზრზედ, ე. ი. დედა-აზრის მისი არ არის იმაზედ დამყარებული, რომ ეისმეს განზრახ ჩირქი მოსცხოს. არც მისარებულნია პასქვილით, რადგან იგი წერილობითაც არ არსებობდა, მხოლოდ სიტყვიერად ლაპარაკობდნენ.

შემდეგ მეთაური წერილი ამბობს: „ჩვენ, ვიმეორებთ, ვერ მიხვდით შინაგანს აზრს მოთხრობისას და იქ-იქ, საიდანაც გამოვხავენილი იყო იგი მოთხრობა, ყველანი მიმხედარან, რაც ამბავია“... როდის მიმხედარან? მაშინ, როდესაც ჩემი „მოთხრობა“ დაიბეჭდა, თუ დღეს, როდესაც ყველამ გავიგეთ, საქმე რაშიაც ყოფილა? რედაქციაც, მეც და აქაურებიც მაშინ მიგხვდით, როცა ანტონ ფურცელაძემ გითხრათ თქვენ და მე წერილი მომწერა თიბათის მის-ამის შესახებ. იქნამდის ბავშვი არაინ არის, რომ ამისთანა ტურტლში ხელი გაეცვარა და შეებღავა იმისთანა წმიდა წმიდათა, როგორიც არის რედაქცია.“

„მეთაური კვლავ ამბობს: „თურმე ნუ იტყვით, სდომებიათ უპატოურად გავხადნათ ნიშნაში ამოღებულნი, ჯავრის ამოსაყრელი გვანა—და (ვითომ მე მლომებია იმისთანა ქალის ჯავრის ამოყრა, რომელზედ უკეთესი მეგობარი ჯერ არ შემოძინია ამ ოხერს ქორალის ქვეყანაში) ამით ხელნაწერად გავრცელებულ პასქვილისათვის გახუთი გამოტარებული სიტყვიით ცოტად თუ ბევრად გზა გაეხსნა“. ვითომ,—რედაქციის ამისი თქმა უნდა,—მე გულით და სულით მსურდა გამეყრეკლებინა ხალხში ლანძღვა-გინება იმ მეგობრისა, რომელიც დღესაც, ამ საქმის შემდეგ, ჩემზედ უფრო სწუხს, ვინემ თავის თავზედა! ვითომ მე ვიცდიდი, ხელთ მქონდა პასქვილი და განზრახ შეცდომაში შევიყვანე ის რედაქტორი, რომელიც ყველა ქართველისათვის თვალის ჩინია, შევბედლედ და წავებოლწე ის ტაპარი, ის წმიდა წმიდათა, რომელსაც რედაქციის ეახიან და რომელიც ჩემთვის ყველა საუნჯეზე უუფიერფასისია!!... მაშ მე მე აღარ ვყოფილვარ და იმ დღეს რაღაც მან-

ქანებით ეშმაკად და ქაჯად გარდაუქმნილვარ!... ავეროც დათქესმეტი წელიწონია ვსცხოვრობ ქვეყანაზე და ასეთი მეზი არსად დამტეხია თავზედ: ამ ხნის განმავლობაში იოტის ოღენდაც არ მილატარია სინდისისათვის, საზოგადო საქმისათვის, მეგობრობისათვის, ამას ჩემი მოხატულ მტრებზეც კი დაატეხებენ. დღეს კი „ივერიის“ სულსწრაფობის გამო, რომელიც,—არ ვამბობ წინააღმდეგს,—სამრლიანის გულის წყარობის ნაყოფია, მე უნამუსოც ვაგხდი,—თუ ვყოფილვარ ეს აღარ ვიცი,—უპატოსნოც, სხვათა შორის, ქურდაცაცაი... მახლას!..თუმე სიბერემდის კაცს სიქაჩლე სწერებია.“

„რადვანაც რედაქციამ უნამუსო კაცად მიქნა, რომელიც ქურდულად იპარება და ჰბღალავს წმიდა ტაძარს სიტყვიერებისას, ამიტომ ვსწვევებ „ივერიის“ რედაქციასთან ლიტერატურულს კავშირს. რასაკვირვილია, ამას იმიტომ კი არ ვამბობ, რომ რედაქციის თავს ვაუნათებედ და ვყოფილიანობედ, რომ რაკი მე კავშირს ვავესწერებ, რედაქციას დედა-ბოძი გამოეცლება. არა! მე იმიტომ ვმორდები, რომ იქნება მართლა მავნებელი კაცი ვარ ლიტერატურისათვის და მე ვერ ვგრძნობედ“

„მხოლოდ რაკი შეეგება ჩემს ავენტობას, პირნათოდ გავუსწორებდი რედაქციას, რომ ამაში მონიცი უნამუსობა და ქურდაცაცობა არავინ დამწამოს.“

ივლისის 4, 1887 წ. ქ. გორი
ამავე ივლისის 4-ს გიგო ვიუშიძეს მიუწერე, მაგრამ ამასვე შედეგ.

ა. ვიუშიძის

(გაბრძელება შემდეგ)

დ. ცხინვალის თეატრი

თუ პროვინციის თეატრალურ ცხოვრების აღწერისთვის შევედგებით, დ. ცხინვალის მუსიკურებაში უფროდღებოდა ვერ დაესტრავებთ, რადგანაც თავისი შეცდანიეობით ცხინვალელებმა რამდენიმე წელიწადია აკგეს ვეება თეატრი, რომელიც 500 სულზე მეტს იტყეს. თუ აქამდის დ. ცხინვალის საზოგადოება ვახებრისა და წინაობრივ განვითარებას მოკლებული იყო და წარმოადგენებს იშვიათად ეიდრებოდა, ამ ბოლო ხანებში (3-4 წლის განმავლობაში) ახლავანდობას სისტემატურად მართავს წარმადგენებს, თითქმის სულ უფასოდ ექცია-რეკლამატებს და სხვაიტრატურთ სხვათაგანს:მართლებებს, რომლებთანაც პროვინციის განვითარებაიერებაში თვალსაჩინო წვლილი შეაქვს. წელსც შესვდა ვედეობა დასი, რომელმაც გადასწყვიტა ვერ-კვირბობით თავი შეაფაროს ადგილობრივ კლუბს; რადგანაც იგი წარმოადგე-

ნების გამართვის უფლებით არის აღჭურვილი. ამ დასის გაშეგებაში აიხსიეს: ბ.ბ. აის. ლ. სიმშიაშვილი, გ. ქ. დავითაშვილი, გ. ი. მკედიძე, ალ. ს. მანაბელი, შ. ელ. კვინცხაძე, გ. შათროშვილი, ერ. მუხურწყაშვილი; გ. ბა-სიშვილი, ანხილ დედანიშვილი... სტენის მო-ეგარეებდ მოაწიეს: ქ. ქ. მურადაშვილი ნ., თქობანიძე ელ. (სოფლიორი), ელიაზიშვილი-სა ან., ჭავჭავაძე მარ., კვინცხაძე თამ. (სტე-ნაროესი); ბ.ბ.—გამგებობის ზოგოერთ წევრთა გარდა—აბულაძე მის, თქობანიძე ა., ზეტო-ვეი ად., როსტომოვი ივ., კობაღაძე მის., ხერ-ხეუღაძე გრ., კიაზოშვილი მის. (რეჟისორი) და სხვანი... ხშირს და მუყაითს მონაწილეო-ბას დებულობდნენ და იდებენ კადეტ მისაციბ-ნის: ქ. ელ. ჩერქეზიშვილი და ბ. ფ. მანა-ბელი...

ქაზურ ქართველობას არც რუსები და ოსე-ბი ჩამოიხრნენ და შეძლებიასდა გვარად, მოსახე-ნად მოქმედებენ.

საერთოდ მიზანი ამ წრეების მოსაწიხას, საზოგადოებაზე საჭირო ზეგავლენას ახდენენ და ამიტომ ვუსრულებთ, თავისი შრომა-შეიტე-ნებით ჰატიახსნებენ სახეოდ და საზოგადოების ბრწყინვალე ეურადღება დაემსახურებიან...

მოკლე

წიკრილი აბგებენი

◆ **ჰარტ. თეატრთან მოწყობილ კაპატი-კულად სამეცადინო სტუდიაში** ასწავლიან შემდეგ საგნებს: პლასტიკას, სხეულის ვარჯიშობას, მხატვ-რულ გიმნასტიკას, ცეკვას; მიმოდრამას: უსიტყვო დის-ხლოდოგოურ განცდას, ამოცანებით ვარჯიშობას; სიმ-ღერას—ხმის ვარჯიშობას, ვადახალისებებს, სოლოფეჯი-ოს; დიქციას—სუნთქვის ვავარჯიშებებს, მაჟიოდ გამოთქმას, ქართულ ენას, მხატვრულ კითხვას ფარეო-ბას—ეგროპიულს და აზიურს; პრაქტიკული ვარჯიშობა —მოამზადებენ სხვა და სხვა პიესების ნაწყვეტებს. წლის ბოლოს იქნება საჯარო გამოცდა. სტუდიაში მიიღე-ბიან ვინც გამოცდის დროს შესაფერ სასცენო თვისე-ბათ გამოიჩინენ. სწავლა უფასოა.

◆ **„ხალხოვეთის მოკლე ისტორია“** (ხუ-როთომოდებება, ქანდაკება და მხატვრობა), თხზ. ბა-იესი, სთარგმნა მსახიობ-რეჟისორმა შალვა დადიანმა დადებულად თ ჩვენი ეურნალში.

◆ **ახალგაზდა მგონანა მთის ნიაჰმა** დას-

წერა ხალხური ლეგენდა „შუქურვარსკვლავი“. რე-მელიტ ჩვენი ეურნალის მომავალ ნომერში დაიბე-გლება.

◆ **აგლობრის სახალხო თეატრის** საზოგადოლო სეზონი იწყება დღეს. რეჟისორად მიწვეულია მსა-ხიობი ი. ივანიძე, რომელიც კაი ხანია მხნედ და ერო-გულად ემსახურება ზემო აღნაწრულ სცენას.

◆ **დუშეთის ძარტ. წარმოდგენების** მმართველი წრე მადლობას უძღვრის ბ-ნ მ. მოსესოვს ტა-ნისამოსის შემოაწირვისათვის.

◆ **ი. ბრიჯაშვილის** და **ი. ზარდალიშვი-ლის** თაოსნობით სცენას და თელავის მარბეში გა-მართულ სადამო-წარმოდგენებს კარგი შემოსავალი ჰქონდა.

◆ **მარტყოფის ბიგლოთაჟის სასარგა-ლოდ** შ. გომელაურის თაოსნობით ნ ივლის ადგი-ლობრივ სცენის მოყვარება დახმარებით წარმოდგენი იქნა „ორი გმირი“. დიდხალი ხალხი დაესწრო. სად-ლეისოდ „და მისს“ წარმოდგენას აპირებენ.

◆ **სოფ. სართიხალის სცენის** ფონდის გასა-ძლიერებლად იასან სულთნიშვილმა შესწირა ერთი თუმანი.

◆ **ღარაბაჭური ი. ბაღვაშისვილი** საზოგ-ხელოდ მუხეთაშია.

◆ **სათეატრო მუჟიუმს ვომოსწირება:** 1) ბ. თუშანიშვილმა თვისი თხზულებანი რუსულს ენაზე: „Характеристики и воспоминания“ (1, 2, და 3 წი-გნი);

2) **ბირან ბაგაშულიამ**—„სონის 1911 წ. სა-ზოგადოლო სეზონის“ 9 ადიშა და 1 პროგრამა.

რედაქცია შემოაწირველთ გულიათას მადლობას უძღვრის.

წინიწება: სათეატრო მუხეუმისათვის ყოველივე შემოწირულება უნდა გამოიგზავნოს რედაქციის სახელ-ზე ამ მისამართით: **Ред. жур. „Театри да Цховребна“** —**Иос. Имедашвили**,—**Грузинский театр.**

წინიწებობა

რედაქციამ მიიღო ახალი წიგნები: ა) **„შ. ბარ-გვისპირილი“**, მე-9 წიგნი, რომელშიაც მოთავსე-ბულია ჩვენი ნიჭიერი მწერლის ხუთი მოთხრობა: „გიუ-ლი“, „ბაღლი ყოფილხარ!“ „დიდი დედა მარამი და ნატაური“ და „ანტონ ზურაბიძე“. შეიცავს 247 გე-და ჰღირს 50 კ.

ბ) **„კონსტანტინე მახაშვილი. ლირიკა“**, გავ. „თემი“-ს გამოცემა და მისივე წლიურ ხელის მომწერთ სახეჭარი, ავტორის სურათით და მოკლე ბიოგრაფიით. ამ წიგნში მოთავსებულია ჩვენი ნიჭიერ სატირიკოს-მგონის ლირიკული ნაწიერნი. წიგნი გამოცემულია ლაბაზად, დაქიზად. კარგის ქალადით, შეიცავს 106 (X+96) გე, და ჰღირს 50 კ.

გ) **„ჯაჟილი“**, № 6—იენისი, 64 გე. (321—84), რომელშიაც მოთავსებულია ამბები, ლექსები, მოთხრო-ბები, გამოცანები, ზარადა, და სხ. ნომერი კარგს ქალადღება დაბეჭდილი, დასურათებულია და ჰღირს 40 კაპ.

ხარუშის საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა სახაფხულო სადგომში, მიხილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფ აპარატის გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში.

დღეს, კვირას, 20 ივლისს

სინემატოგრაფი, მუსიკა და ცეკვა

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან 25 კ. დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

ქალები და სტუდენტები შესვლის ფასს არ იხდიან კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილი ბალი შეიძლება გაიცეს სხვადასხვა საექვემოქმედლო მიზნით გამართულ სეირნობითათვის.

კლუბში გაიმართება ხოლმე ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო და ვოკალური საღამოები და აგრეთვე სახალხო სეირნობანი.

აღსასრული აღმიანის ტანჯვისა კონორია (სუსუნასი)

4 წ. გავიდა, რაც ჩემი გამოვანილი წამალი „რაპიდი“ გასასყიდად გამოვიდა საჭურბლო, სამბოს ნებართვით № 1295, სუსუნატის წამლობისთვის, როგორც მაგარი, ისე ხრონიკულია. ამ ხნის განმავლობაში „რაპიდი“-ს პრეპარატით ათასობით ავადმყოფი სრულიად განჯურნა, რომელთაგანაც სამადლობელი წერილები მაქვს. წამლობის ასეთი ნაყოფი უფლებას მაძლევს, პრეპარატი „რაპიდი“-ი, როგორც ყველაზე არსებითი და სწრაფად მოქმედი საშუალება ამ სნეულების, ეფუჩოა ყველას.

უკანასკნელ წლის დაკვირვებამ კვლავ დამტკიცა, რომ „რაპიდი“-ის პრეპარატი წამლობის შემდეგ სუსუნატი რომ არ მორჩენილიყოს, ამისთანა შემთხვევა არ არის; ამისთვის გადატრით ვაცხადებ, რომ რაც უნდა ხანგრძლივი იყოს ავადმყოფობა, ჩემი გამოვანილი საშუალებით სამ კვირაში წამლობა საქმარისა სუსუნატის მოსარჩენად, და „რაპიდი“-ის შემწეობით სრულიად მორჩენილად უნდა ჩაითვალოს.

მართალია, უკანასკნელ წლებში სუსუნატის (გონორიე) წინააღმდეგ ბევრი საშუალება გამოჩნდა, როგორც ჩქარა და არსებით განჯურნებას ჰპირდებოდნენ და ავადმყოფთ, შესაძლოა, გულიც გაუტყუადათ ამ წამლობის უნაყოფობით და სამართლიანად შეფიქრებულ იქნენ თვალთ შეზღვენი ჩემს წამალსაც, — ამ შემთხვევაში მათს ყურადღებას იმ გარემოებაზე მივაქცევ, რომ ჩემი რწმენა „რაპიდი“-ის უფრობაში და ჩემი დაპირება ლიტონი სიტყვა რომ არ არის, იმის დასამტკიცებლად ყველას, ვინც ჩემგან პრეპარატ რაპიდი-ის ორს ორმაგ ფლაკონს (წამლობის მთელი კურსი) დაიბარებს, წამალთან ერთად ეგზანტება ჩემგან ხელწერილი, რომ უკეთეს არ მოარჩინოს, ფულს უკანავე დაუბრუნებ.

ნიმუში ჩემის ხელწერილისა:

„მე, ამისა ქვემოთ ხელისა მომწერილი, ამ ხელწერილს ვაძლევ ბატონს (ამასა და ამას) იმაში, რომ მივიყიდე რა მას ჩემი „რაპიდი“-ის ორი ფლაკონი, სუსუნატის წინააღმდეგ, თავლები ვარ, რომ 20 დღის წამლობის შემდეგ ეს სნეულება სრულებით

გაქრება. თუ აღნიშნულ ვადაზე რომელიმე ლაბორატორიაში შარდის გამოკვლევის შემდეგ აღმოჩნდება განუკურნებელი, მაშინ ვალდებული ვარ რვა მანეთი დავებრუნო“ (ხელ. მოწერა.)

ზემოდ მოყვანილ ცნობას, რომ ბევრ განკურნებულ ავადმყოფებისაგან სამადლობელი წერილები მაქვს, გადავწყვიტე ჩემს განცხადებებში მოვთავსო ხოლმე ახალი მადლობის წერილები. ამ წერილების დედანი (ავტორბელი) ჩემთან ინახება და ყოველს მსურველს შეუძლიან მათი ნახვა. წერილების სინამდვილეში თავლები ვარ. თუ რომელიმე მათგანი დედანს არ ეთანხმება, ვალდებული ვარ, გადავიხადო 1000 მანეთი რომელიმე საზოგადოების სახარტებლად.

[წერილი 11. მ. ხ. ბ-ნი დელამაურე; დიდათ გმადლობთ თქვენი სასწაულ მოქმედ „რაპიდის“-თვის“. განვიკურნე. ეუბრე ჩემს ნაცნობებს მოგმართონ თქვენ. პატივისცემით ვ. მ. გ. კ. როენი.

წერილი 12. მ. ხ. ბ. დელამაურე; მთელი ათი წელიწადი ვიტანჯებოდი ამ საშიშელ სნით. თქვენმა უებარმა საშუალებამ განმკურნა 26 დღეში. ამდენი ხნის ტანჯვის შემდეგ მე არ მყამდა თუ იქნებოდა ისეთი საშუალება, რომელიც შესძლებდა ჩემს განკურნას. მაგრამ მოეტყუედი, ყოფილა—ეს არის თქვენი ოპანი. გიძღვნი გულწრფელ სალამს და დღეგრძელობას ტანჯული ხალხის საკეთილდღეობით. პ. ლ. ტროიცი. 16 მარ. 1912 წ.

ფსალმებით და გავხავითი 9 მ. ფსალმებით იგზანება მხოლოდ მ. მან. გამოვხავის შემდეგ. ვთხოვთ შეკვივისა და ცნობებისათვის მიპმართათ:

თბილისში ჩემს წარმომადგენელს კ. აკოიანს, ლორის-მელიქიოვის კ. № 16, 13, სახელმწ. ბანკის პორბაპირ, დილის 11—2 ს. და სარ. 5—7 ს. აგრეთვე ისყილდა მმ. ტერტორიების აფთიაქში, ნეკრასოვისა და რაზიზის ქუჩ. კუთხეში, ფორონიციის ძეგლის მახლობლად.

პატივისცემით მ. დელამაურე, მოსკოვი, ნევილის მისხ. № 14—2 სს. 2.

ქუთაისში

კაპიტალიზმი

კაპიტალიზმი

თბილისში

წ. — 19

ექ. ვასტანგ ღამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე

ძალ-ვაშთათვის 8-5 წლამდე

დაწვრილებით პირობები მსურველთა გაგე-
ზაწვებთ ფოსტით მოთხოვნილებსათანავე.

შესაძრთა: თბილისი **ექ. ვ. ღამბაშიძე**
ვარისუნის ქუჩ. № 9. (წ.)

ახალი კლუბი
(სახვავსულო შენობა)

დღეს—კვირას 20 ივლის

საბავშვო საღამო და სინემატოგრაფი

დასაწყისი ნაშუადღევსი 5 ს. დასაწყისი საღ. 9 ს.

ორშაბათს 21 ივლისს გაიმართება

კონცერტი

სიმფონიურ ორკესტრისა, ხელმძღვანელობს

ს. ი. პრემსმანი

იმღერებს ივანე პეტრეს ძე სარაჯიშვილი.

ოთხშაბათს, 23 ივლისს გაიმართება **სიმფონიური კრება**

ი. პ. ფალიაშვილის ხელმძღვანელობით
მიხეილ ფიგერის მონაწილეობით.

ხუთშაბათს, 24 ივლისს გაიმართება

ქართული წარმოდგენა.

პარაკევეს, 25 ივლისს აჩვენებენ

სინემატოგრაფს

შაბათს, 26 ივლისს, გაიმართება **კონცერტი** სიმფონიურ ორკესტრისა

ი. პ. ფალიაშვილის ხელმძღვანელობით

კვირას, 27 ივლისს გაიმართება

საბავშვო საღამო. აჩვენებენ სინემატოგრაფს.